

OBIECTIVE ALE SUPRAVEGHERII SECURITĂȚII ÎN CERCETAREA ARHEOLOGICĂ DIN ROMÂNIA COMUNISTĂ ÎN ANII '80 AI SECOLULUI TRECUT

Marian Cosac*

Rezumat: *Prezentul studiu aduce în discuție un subiect neabordat în cercetarea românească: nivelul și obiectivele intervenției Securității în cadrul cercetărilor arheologice desfășurate de instituțiile muzeale cu profil istoric. Deși incompletă din cauza absenței instituțiilor muzeale în București, Ilfov și Giurgiu, cercetarea noastră atrage atenția asupra prezenței și activității ofițerilor din câmpul „artei-culturii”, acolo unde cercetările arheologice și exploatarea lor din punct de vedere științific erau distribuite.*

Abstract: *The present study brings into discussion an untouched topic in Romanian research: the level of Security intervention in the archaeological research carried out within museum institutions with a history profile and the objectives in mind. Although incomplete, due to the absence of museum institutions in Bucharest, Ilfov and Giurgiu, our approach draws attention to the presence and activity of officers in the "art-culture" field, where archaeological research and their scientific exploitation are distributed.*

Cuvinte-cheie: *Securitate, intervenție, cercetare, muzeu, artă-cultură.*

Key-words: *Security, intervention, research, museum, art-culture.*

Anii '80 ai secolului trecut au reprezentat pentru cercetarea arheologică din România o perioadă a constrângerilor economice și ideologice, a intervenției directe a Securității în stabilirea obiectivelor și a interpretării conform *adevărului istoric* a materialelor rezultate din săpături.

Activitatea de cercetare arheologică din muzeelor de istorie se afla sub coordonarea și controlul Consiliului Culturii și Educației Socialiste, organism înființat în anul 1971, dar care din anul 1977 a primit atribuții suplimentare, «*el a devenit organismul care „conduce, îndrumă și controlează în mod unitar întreaga activitate cultural-educativă ce se desfășoară în Republica Socialistă România”*»¹. La acest control se adaugă supravegherea ofițerilor Inspectoratelor Județene ale Securității («*Activitățile de securitate în unitățile muzeale este în responsabilitatea ofițerilor din problema artă – cultură*»²), prin rețelele informative din muzeele de istorie, situație cunoscută în acest moment prin intermediul documentelor aflate în Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond Documentar, din notele raport întocmite privind situația «*informativ-operative, din domeniul muzee – patrimoniu*»³.

Situația cercetărilor arheologice pe județe:

1. Județul Alba. Nota Serviciului I, din cadrul Inspectoratului Județean Alba, la ordinul nr. 151/M.V./0053400, din 27 ianuarie 1982, acuza pe arheologul B.M. că «*practica obiceiul de a duce la muzeul "Transilvaniei" din Cluj-Napoca - laboratorul de identificări, diverse obiecte găsite pe șantierul arheologic de pe "Platoul romanilor" din municipiul Alba Iulia, fără a fi însoțite de forme legale ... deține la domiciliu rapoartele și documentația săpăturilor arheologice ... făcând afirmații că în România nu sunt respectate drepturile omului*»⁴. Este remarcată și metoda de cercetare neconformă la care apelează arheologul menționat, «*pe unele șantiere arheologice se lucrează defectuos, cum ar fi în cazul necropolei Cloșca IV din Alba Iulia, unde ... folosea buldozerul pentru decaparea unor morminte, lucrând fără proiect de săpături*»⁵, dar și faptul că, sub coordonarea sa,

* conf. univ. dr., Universitatea „Valahia” din Târgoviște, e-mail: cosac_marian@yahoo.com.

¹ Ilie, 2013, p. 107; Cosac, 2021, p. 271.

² ACNSAS, Vol. 3, f. 260; Cosac, 2021, p. 272.

³ ACNSAS, Vol. 6, f. 399.

⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 214.

⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 214.

„În localitatea Berghin, județul Alba, s-au început săpături arheologice la o necropolă care nu au fost valorificate științific nici sub formă de raport”⁶.

2. Județul Arad. Inspectoratul Județean Arad, Direcția I, răspundea în 25.05.1978, la o interpelare a Direcției I – București, „pe linia de Patrimoniu, privind situația la șantierele de restaurarea a monumentelor”⁷. Se preciza faptul că, dacă în anul 1978 nu era deschis nici un șantier de restaurare, anterior, în anul 1977, „au fost 3 șantiere foarte importante, după părerea specialiștilor”⁸, este vorba de „șantierul mânăstirii ortodoxe Hodoș – Bodrog”⁹, unde a fost descoperită „o așezare românească (lucru foarte important pentru continuitatea poporului român) din secolul XI ... lucrarea a fost abandonată, nefiind terminată”¹⁰. Importanța rezultatelor arheologice de la Hodoș – Bodrog este subliniată și de sursa Someșanu Radu, din cadrul instituției muzeale din jud. Arad, cel care transmitea, la data de 9 noiembrie 1976, Lt. col. Banciu Ioan, o Notă informativă¹¹. O cercetare arheologică, abandonată și menționată în respectiva notă, este aceea de la „biserica voievodală de la Hălmagiu, construcție datată în secolul XIV, respectiv 1346 ... își are semnificația ei deosebită în ceea ce privește continuitatea poporului român pe aceste meleaguri. ... Biserica de la Dezna ... aici s-au făcut niște săpături, care au fost abandonate pe parcurs”¹². Mai sunt indicate și alte monumente istorice ce „ar mai necesita a fi restaurate, fiind în pericol iminent de a se degrada”¹³.

În 27.02.1982 s-a desfășurat în cadrul Inspectoratului Județean Arad, o ședință „la nivelul conducerii securității - o analiză privind modul în care se desfășoară cercetare arheologică pe raza județului Arad”¹⁴. Concluzia este că aceasta „este orientată în direcția stabilirii unor date și documente care să ateste continuitatea și permanența multimilenară a poporului român pe aceste teritorii”¹⁵. Ca exemple sunt date șantierul arheologic de la Cladova, „atestă faptul că în această zonă a existat în permanență o civilizație românească, iar aceasta a fost delimitată în timp în sec. I-XV e.n.”¹⁶, șantierul arheologic Bulci, unde „au fost descoperite urmele unei civilizații românești din perioada prefeudală (sec. X-XII)”¹⁷, iar rezultatul cercetărilor „a fost valorificat corect ... ideea promovată fiind că, pe acest șantier se află urmele a trei locuiri distincte, respectiv perioadă romană (sec. I-III), care se continuă cu perioada de formare a poporului român (sec. IV-XII) și a treia perioadă, respectiv a abației benedictine”¹⁸. „Întregul material arheologic recoltat de pe aceste șantiere este inventariat și se păstrează în condiții de siguranță la Muzeul județean Arad. Acesta va face în continuare obiectul unor studii și comunicări menite să demonstreze continuitatea și permanența poporului român pe aceste teritorii”¹⁹.

Nota atrage atenția asupra faptului că „cu ocazia unor acțiuni de sistematizare – modernizare”²⁰, în perimetrul orașului Arad, „au fost adesea descoperite diferite obiecte de importanță arheologică, dar care au fost sustrate ori s-au pierdut deoarece aceste lucrări nu sunt supravegheate de personal specializat ... în atenția organelor noastre va sta atît controlarea modului de desfășurare a cercetării arheologice cît și maniera de valorificare științifică, corectă, a

⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 214.

⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 242.

⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 242.

⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 242.

¹⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 242.

¹¹ ACNSAS, Vol. 6, f. 241.

¹² ACNSAS, Vol. 6, f. 243.

¹³ ACNSAS, Vol. 6, f. 243.

¹⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

²⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 247.

rezultatelor acestor cercetări, interpretarea lor în spiritul adevărului istoric ... prin forme și metode specifice de securitate, se va acționa pe lângă unii arheologi și istorici din cadrul Muzeului județean Arad pentru a-i stimula și determina să publice studii, articole, comunicări și referate științifice pe baza materialului arheologic recoltat, în ideea demonstrării continuității permanenței și latinității poporului român”²¹.

Și în anul 1987, activitatea de cercetare arheologică desfășurată pe raza județului a fost „orientată în direcția stabilirii unor dovezi și documente care să ateste continuitatea și permanența poporului român pe aceste teritorii”²², iar materialul arheologic rezultat „va face în continuare obiectul unor studii și comunicări menite să demonstreze continuitatea și permanența poporului român pe acest teritoriu ... Raportăm că în continuare în atenția noastră va sta atât controlarea modului de desfășurare a cercetării arheologice cât și maniera de valorificare științifică a rezultatelor acestor cercetări, interpretarea lor în spiritului adevărului istoric ... În același timp, prin forme și metode specifice de securitate, se va acționa pe lângă unii arheologi și istorici din cadrul Muzeului județean Arad pentru a-i stimula și determina să publice studii, articole, comunicări și referate științifice pe baza materialului arheologic descoperit, în ideea demonstrării continuității, permanenței și latinității poporului român”²³.

3. Județul Argeș. În anul 1981 „au fost executate săpături arheologice în comunele Cepari și Suici ... iar din informațiile primite de la sursele lucrătorilor de la posturile de miliție instruite pe această linie nu s-au obținut date din care să rezulte sustrageri de materiale sau săpături defectuoase”²⁴.

4. Județul Bacău. Din documentele la care am avut acces, nu dispunem informații despre cercetarea arheologică din acest județ, dar știm faptul că sursele din cadrul rețelei informative „nu asigură o cunoaștere corespunzătoare pentru sectorul arheologic”²⁵.

5. Județul Bihor. Dacă în cazul acestui județ rețeaua „asigura acoperirea informativă a locurilor și mediilor ... în mod corespunzător”²⁶, dispunem doar de o informație cu referire asupra stilului de muncă „defectuos al directorului ... în organizarea și coordonarea activității de autofinanțare a secțiilor complexului muzeal, ce au dat naștere la discuții privind realizarea planului de încasări și a volumului de muncă; - tolerarea unor stări de indisciplină, îndeosebi în cadrul secției patrimoniu național-cultural, ce au avut implicații în evaluarea corectă a unor lucrări solicitate a fi scoase din țară. Există unele comentarii, privind posibilitatea scoaterii din muzeu a unor documente de valoare istorică, în scopul însușirii lor sau a transmiterii acestora în străinătate, pentru a fi folosite împotriva intereselor țării noastre”²⁷.

6. Județul Bistrița-Năsăud. O notă de informarea transmisă de Inspectoratul Județean Bistrița-Năsăud Direcției I – Serviciul V, în 27.1.1982, menționează șantierele arheologice de la Ciceu Corabia, locul „Sub cetate”, Archiud, punctul „Hînsuri”, și Ilișua²⁸, unde „activitatea se desfășoară cu sprijinul cetățenilor și în special a elevilor din localitățile apropiate, fapt pentru care s-au luat măsuri de încadrare informativă în perioada în care participă la săpături. Până în prezent nu ne-au fost semnalate cazuri de săpături arheologice defectuoase, de natură a

---

²¹ ACNSAS, Vol. 6, f. 247.

²² ACNSAS, Vol. 6, f. 259.

²³ ACNSAS, Vol. 6, f. 260.

²⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 265-266.

²⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 268-269.

²⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 270.

²⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 271.

²⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 272-273.

*compromite obiectivele istorice cazuri de dosire, sustragere revalorificare muzeală ori științifică a rezultatelor unor săpături*²⁹.

7. Județul Botoșani. În ianuarie 1982, Inspectoratul Județean Botoșani preciza faptul că, în ceea ce privește cercetările arheologice, *„am avut în permanență în atenție modul în care s-au efectuat săpăturile arheologice și cercetările istorice de pe raza județului efectuate de specialiștii din cadrul muzeului*³⁰. Se propune pentru anul 1982 *„Cunoașterea din timp a locurilor unde urmează a se efectua săpături arheologice și încadrarea personalului muncitor cu surse din comunele respective sau din apropierea acestora*³¹.

8. Județul Brașov. O adresă a Inspectoratului Județean Brașov, transmisă Direcției I – București, în 19.05.1982, *„privind stabilirea unor date din domeniul cercetării arheologice pe raza noastră de activitate*³², atrage atenția asupra unor *„deficiențe cauzate de: întârzierea în deschiderea unor șantiere și insuficienta dotare tehnică a cercetătorilor care fac deplasarea în teren, ambele avînd la bază motive de ordin administrativ, financiar-contabile cât și lipsa de solitudine a unor organe locale ale administrației de stat în asigurarea forței de muncă necesare bunei desfășurări a săpăturilor*³³, iar *„pe linia activității de cercetare arheologică, sunt identificate nereguli privind păstrarea, conservarea și evidența materialului descoperit, precum și existența unor șantiere arheologice nepuse în lucru sau exploatare necorespunzător*³⁴.

9. Județul Brăila. Rețeaua informativă din cadrul muzeului județean *„corespunde cantitativ și calitativ problematicii din acest ... În urma supravegherii informative nu au fost depistate aspecte negative*³⁵. Situația a rămas neschimbată până în anul 1987, când aflăm că *„potențialul informativ existent este format din două surse de profesie muzeografi care asigură în mod corespunzător locul respectiv*³⁶.

10. Județul Buzău. Muzeul Județean Buzău nu ridică, în 2.12.1987, pe linia *„măsurilor de cunoaștere și prevenire în domeniul muzeu — patrimoniu*³⁷, probleme deosebite.

11. Județul Caraș-Severin. Inspectoratul Județean Caraș-Severin a acordat o atenție particulară cercetărilor arheologice inițiate în orașul Caransebeș³⁸, iar sursele *Mirela*³⁹, *Viorel*⁴⁰, *Traian Bocșanu*⁴¹, *Irina*⁴², *Dana-Maria*⁴³, *Potoceanu*⁴⁴, *Vînătoru*⁴⁵, *Viorel*⁴⁶, *Almăjan*⁴⁷ sau *Almăjan*

²⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 273.

³⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 278.

³¹ ACNSAS, Vol. 6, f. 279.

³² ACNSAS, Vol. 6, f. 283.

³³ ACNSAS, Vol. 6, f. 283.

³⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 285.

³⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 292.

³⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 294.

³⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 296.

³⁸ Problema descoperirii implicării Securității în interpretarea datelor arheologice rezultate din cercetarea de la Caransebeș fac obiectul unui studiu distinct (Cosac, 2022).

³⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 300.

⁴⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 301.

⁴¹ ACNSAS, Vol. 6, f. 303.

⁴² ACNSAS, Vol. 6, f. 304.

⁴³ ACNSAS, Vol. 6, f. 305.

⁴⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 309.

⁴⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 314.

⁴⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 314.

⁴⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 319.

Ion⁴⁸ au atras atenția asupra descoperiri arheologice inedite „din zona istorică a orașului Caransebeș – vestigii din secolele XIII-XIV, mărturie a începuturilor urbane ale localității”⁴⁹.

12. Județul Călărași. Informarea⁵⁰, transmisă de Serviciul I din cadrul Inspectoratului Județean Călărași Direcției I – București, precizează că „Valorificarea științifică și muzeală a rezultatelor săpăturilor arheologice și cercetărilor istorice efectuate de specialiștii din cadrul muzeelor a decurs normal, cu respectarea exigențelor științifice, nu s-au semnalat cazuri de sustrageri, dosire de piese în ultimii ani, săpături arheologice defectuoase, precum și abordarea necorespunzătoare în lucrări elaborate sub egida muzeelor, ori în spațiul expozițional a unor perioade, aspecte din trecutul nostru istoric, de natură a prejudicia interesele țării noastre”⁵¹.

13. Județul Cluj. Pentru județul Cluj dispunem de o informare din data de 5.03.1980. Este vorba de un răspuns la ordinul „Nr. 151/MV/0053400 din 27.01.1982 privind analiza eficienței măsurilor de cunoaștere și prevenire din cadrul muzeelor din Cluj-Napoca”⁵², unde se precizează că: „În cadrul supravegherii informative s-a avut în atenție cunoașterea modului de valorificare științifică și muzeală, a rezultatelor săpăturilor arheologice și a cercetărilor istorice și etnografice efectuate de personalul științific, rezultând că acestea sînt folosite în mod corespunzător ... în cursul anului 1981 s-a exercitat influență pozitivă prin intermediul rețelei informative asupra cetățeanului vest-german WALTER MAIER AREND, directorul Muzeului de Istorie din Köln, BONA ISTVAN, cercetător științific din R.P.U., TAKAHASKI MASAO din Japonia, ALBERT D'HAENEUS din Belgia, BLOCKER MERRI din S.U.A. RATNER MITCHEL din S.U.A., SONU HANY din S.U.A. și alții, întrucît manifestau unele opinii defavorabile istoriografiei românești”⁵³.

Sursa *Brutus* informa, în 16.04.1987, asupra descoperirii unei necropole romane, cu ocazia săpării unor șanțuri pentru extinderea rețelei de termoficare în Cluj-Napoca: „Acest cimitir are o importanță EXCEPȚIONALĂ datorată faptului că în România nu au fost săpate integral necropole (în afară de una de la Alba Iulia), cu morminte din mai multe epoci și în special necropole romane, că acest cimitir permite observații științifice importante deoarece construcțiile care au existat cîndva aici (astăzi demolate) nu au afectat prea mult structura mormintelor, și, în sfîrșit, că această necropolă arată o CONTINUITATE daco-romană pe aceste meleaguri ale municipiului Cluj-Napoca. Marea majoritate a mormintelor studiate de specialiști (morminte din cărămidă, cărămidă cu capac de piatră sau totale din piatră) au fost refolosite de către populația autohtonă rămasă aici după retragerea aureliană (anul 271 e.n.) deci, localnici din secolul al IV-lea e.n. Această constatare, repet are o importanță covârșitoare pentru demonstra și pe această cale celor care consideră că odată cu retragerea aureliană DACIA a devenit "o țară pustie", netemeinicia și dușmănia afirmațiilor lor ... O problemă însă deosebit de gravă și astăzi încă nerezolvată o constituie paza permanentă a vestigiilor de pe acest șantier, în perioada cînd arheologii nu lucrează aici (între orele 16-17,00 pînă a doua zi dimineța, în zilele de sîrbătoare sau ploioase - cînd, din punct de vedere științific nu se poate lucra din cauza noroiului)”⁵⁴.

14. Județul Constanța. Atenția Inspectoratului Județean Constanța este îndreptată asupra Complexului rupestru de la Basarabi, „unul din monumentele istorice de o importanță deosebită pentru istoria poporului român, care dăinuie din secolele IX-XI. Acest monument, unic în întreaga Europă, (care) prezintă o importanță fundamentală pentru cunoașterea încheierii procesului de

⁴⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 323.

⁴⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 302.

⁵⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 32-330.

⁵¹ ACNSAS, Vol. 6, f. 330.

⁵² ACNSAS, Vol. 6, f. 333.

⁵³ ACNSAS, Vol. 6, f. 333-335.

⁵⁴ ACNSAS, Vol. 6, f. 345-346.

formare a poporului român. Realizat integral din rocă de cretă, Complexul de la Basarabi comportă în continuare un mare risc de distrugere în urma ciclurilor de îngheț-dezgheț. Deși s-au întreprins lucrări de restaurare încă din anul 1960, materializate printr-un număr de patru proiecte, acestea s-au sistat în 1977 realizându-se 33% din construcția de protecție, ceea ce favorizează degradarea în continuare a obiectivului, fapt pentru care nu poate fi integrat circuitului turistic”⁵⁵.

15. Județul Covasna. Cercetarea arheologică și valorificarea muzeală sunt elemente atent supravegheate de ofițerii Inspectoratului Județean, dar „o atenție aparte am acordat și supravegherii modului de valorificare științifică și muzeală a rezultatelor săpăturilor arheologice și cercetărilor istorice efectuate în zonă fapt ce nu a facilitat apariția unor aspecte negative cu repercusiuni de ordin politic. Totuși s-au constatat și unele neajunsuri în asigurarea pazei șantierelor arheologice și a exponatelor, fapt ce a facilitat sustragerea unor obiecte cu valoare muzeistică. Astfel, în vara anului 1980 inginerul IGNATESCU RADU din Galați, aflându-se la ruda în Ariușd, a scos din așezarea neolitică din localitate câteva obiecte cu caracter arheologic pe care, împreună cu un muzeograf din Galați le-a restaurat și păstrat la domiciliu, fără intenția de a le valorifica către terțe persoane. Obiectele au fost recuperate și predate muzeului județean Covasna”⁵⁶.

16. Județul Dâmbovița. O adresă a Inspectoratului Județean ne informează despre faptul că, „cu sprijinul organelor locale de partid s-a făcut o selecționare a persoanelor ce lucrează în cadrul muzeului județean, fapt pentru care în prezent nu avem persoane cu antecedente politice sau penale care să lucreze în această instituție”⁵⁷, dar și despre situația „la "Turnul Chindiei" de la Complexul muzeistic "Curtea Domnească" nu au fost remediate fisurile provocate de seismul din august 1986. A fost informată conducerea Comitetului județean de Cultură, urmînd a lua măsurile ce se impun”⁵⁸.

17. Județul Dolj. Rezultatele cercetărilor arheologice întreprinse în județul Dolj „reprezintă argumente științifice, probatorii, ale permanenței autohtonilor daci și daco-romani pe aceste locuri. În afara valorificării științifice, rezultatele cercetărilor arheologice au fost valorificate în activitatea muzeală atît expozițională, cît și în activitatea cultural-educativă, folosindu-se mijloacele de presă și radio. Nu au existat situații de interpretări eronate privind formarea și continuitatea poporului român în zona cercetată ... Din unele date obținute rezultă că în depozitul muzeului ar fi material provenit în urma săpăturilor care, cu actualele posibilități, ar necesita timp de 15 ani pentru cercetare”⁵⁹.

18. Județul Galați. Pentru anul 1981 sunt menționate cinci săpături arheologice, dar „nu s-au semnalat aspecte deosebite de natură a compromite unele obiective istorice de importanță deosebită, nu au fost cazuri de săpături arheologice defectuoase. Nu au fost cazuri de exploatare necorespunzătoare a rezultatelor săpăturilor sau interpretarea eronată a unor materiale arheologice descoperite privind trecutul istoric al patriei, de natură să prejudicieze interesele țării noastre”⁶⁰.

19. Județul Giurgiu. Nu deținem informații despre cercetarea arheologică din acest județ, unde, în anul 1987, exista doar o instituție muzeală, „Muzeul Luptei de Independență a Poporului

⁵⁵ ACNSAS, Vol. 6, f. 362.

⁵⁶ ACNSAS, Vol. 6, f. 370.

⁵⁷ ACNSAS, Vol. 6, f. 378.

⁵⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 380.

⁵⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 382.

⁶⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 395.

Român”⁶¹. Suntem informați că „în cadrul muzeului exista o stare de spirit necorespunzătoare cauzată de disensiunile dintre vechea și noua conducere e muzeului în jurul cărora se formaseră două grupuri. Prin informarea operativă a organelor de partid au fost luate măsuri energice care au condus la eliminarea divergențelor inițiale”⁶².

20. Județul Gorj. În anul 1982, în aria județului se desfășurau cercetări arheologice în zece șantiere „conduse de cercetătorii din București”⁶³, dar „Un minus în activitatea noastră l-a constituit faptul ca nu au fost verificați în suficientă măsură cercetătorii din cadrul unor muzee din București veniți pe raza județului pentru a conduce lucrările de săpături arheologice”⁶⁴. Se precizează faptul că „Nu au apărut cazuri de nevalorificare a unor obiecte rezultate din aceste săpături”⁶⁵.

Cercetările arheologice desfășurate în anul 1987 erau coordonate de „cercetători din București în patru localități rurale, respectiv: Stoina, Telești, Săcelu și Boroșteni, descoperindu-se diferite obiecte de interes din perioada paleoliticului și neoliticului, cât și o carieră de piatră din perioada geto-dacică. Din informațiile obținute rezultă că descoperirile făcute au fost valorificate corespunzător”⁶⁶.

21. Județul Harghita. Situația cercetărilor arheologice din acest județ ne este cunoscută printr-o „NOTĂ cuprinzând activitățile dușmănoase la care s-au antrenat unele cadre din muzeele județului Harghita”⁶⁷, întocmită de Inspectoratul Județean Harghita, în 21.03.1985, și transmisă Direcției I, Serviciul V, din cadrul Departamentului Securității Statului⁶⁸. Este vorba de concepții „naționalist – iredentiste de care sunt stăpîniți anumiți factori de răspundere din cadrul muzeelor din județ, influențele negative ce se exercită asupra acestora din partea elementelor dușmănoase interesate din exterior, au dus la imprimarea în munca de cercetare arheologică a unor tendințe și practici dușmănoase. În mod vădit se manifestă lipsă de interes și preocupare, ca anumite locuri, zone în care sunt indicii că s-ar descoperi anumite fapte materiale legate de continuitatea poporului român să fie cercetate cu finalitate”⁶⁹. Este dat exemplul directorul Muzeului Județean Harghita, Szocs Janos, care a afirmat, cu referire la continuitatea populației românești în arealul județului, că „trebuie să analizăm cu grijă acest lucru, deoarece cercetătorii, arheologii și istoricii din București, nu sunt cinstiți, că aceștia aduc dovezi arheologice din altă parte pentru a-și putea susține ipotezele continuității, că este mai bine să rămînem specializați în etnografie”⁷⁰, ca urmare, se propune schimbarea sa din funcția de director⁷¹, dar și „Constituirea unei comisii de specialiști, care să inventarieze toate locurile din județ, unde sunt indici favorabili pentru începerea unor cercetări arheologice în concordanță cu istoriografia prezentă a României”⁷².

22. Județul Hunedoara. Inspectoratul Județean sesiza Direcția I, din cadrul Departamentului Securității Statului – București, asupra efectuării „unor săpături arheologice neautorizate de factorii competenți. Astfel, muzeograful principal MARIS TIBERIU, responsabil la Castelul Corvineștilor din Hunedoara a efectuat unele săpături în zona localității Zlaști și în jurul castelului din Hunedoara. Menționăm că sus-numitul nu are nici atestare pentru efectuarea de

⁶¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 1.

⁶² ACNSAS, Vol. 7, f. 1.

⁶³ ACNSAS, Vol. 7, f. 2.

⁶⁴ ACNSAS, Vol. 7, f. 2.

⁶⁵ ACNSAS, Vol. 7, f. 2.

⁶⁶ ACNSAS, Vol. 7, f. 4.

⁶⁷ ACNSAS, Vol. 7, f. 24.

⁶⁸ ACNSAS, Vol. 7, f. 23.

⁶⁹ ACNSAS, Vol. 7, f. 25.

⁷⁰ ACNSAS, Vol. 7, f. 26.

⁷¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 27.

⁷² ACNSAS, Vol. 7, f. 27.

lucrări de acest gen. Organele noastre au luat măsura informării organelor competente care au dispus sistarea lucrărilor respective, acestea urmînd să fie continuate ulterior de specialiști și cercetători în arheologie”⁷³.

Nota din 30.11.1987 face referire și la situația siturilor arheologice din județ, menționînd „Într-o situație precară se găsesc în prezent obiectivele complexului arheologic de la Sarmizegetusa Regia (Grădiștea Muncelului), unde au început lucrări de conservare-consolidare în anul 1979, prilejuite de aniversarea a 2050 ani de la constituirea statului dac. Aceste lucrări au fost întrerupte în 1982 din lipsa fondurilor bănești, fapt ce a determinat ca o mare parte din monumentele demontate să nu fie refăcute în forma inițială. Ele, alături de o parte din materialul de restaurare, au rămas în continuare pradă intemperiilor, fiind supuse degradării. Din devizul general întocmit în valoare de 18.339.314 lei s-au efectuat lucrări de restaurare în perioada menționată, în sumă de 11.533.308 lei. Au rămas de efectuat lucrări la monumentele Sanctuarul mare de calcar, Sanctuarul mare de andezit și amenajarea lapidariului - în valoare de 6.806.096 lei”⁷⁴.

23. Județul Ialomița. Pe raza județului, în anul 1987, se desfășurau cercetări arheologice pe „6 șantiere de săpături, rezultatele acestora fiind valorificate periodic prin organizarea de expoziții și prezentarea în simpozioane și alte manifestări culturale”⁷⁵.

24. Județul Iași. În 4.03.1982, în „activitatea informativ-operativă din cadrul Complexului Muzeistic Iași”⁷⁶, se atrăgea atenția asupra activității desfășurate pe șantiere arheologice, dar „nu am primit informații din care să rezulte că s-au efectuat săpături arheologice defectuoase de natură să compromită unele obiective istorice de importanță deosebită, să fi fost dosite, sustrase ori să nu fi fost valorificate rezultatele descoperirilor privind formarea și continuitatea poporului român în zona județului Iași, unde cercetătorii Complexului muzeistic au raza de competență.”⁷⁷

O altă notă, din 25.11.1987, face referire la cercetarea arheologică și la valorificarea rezultatelor, dar „nu s-au constatat aspecte deosebite. Una din problemele discutate între cercetătorii din aceste domenii o constituie reținerea de care dau dovadă editurile în publicarea lucrărilor care prezintă rezultatele săpăturilor arheologice, preferîndu-le pe acelea de sinteză. Se apreciază în mediul arheologilor și istoricilor că publicarea unor lucrări, elaborate pe baza săpăturilor arheologice au o importanță deosebită pentru a dovedi continuitatea, unitatea și romanitatea poporului român, argumentul hotărîtor și convingător constituindu-l materialul rezultat din săpături și că fără publicarea integrală a acestuia, sinteza nu este credibilă”⁷⁸. În fapt, „rezultatele săpăturilor arheologice și ale cercetărilor istorice nu sunt integral, atît din cauze obiective dar mai ales din cauze subiective, fapt ce poate aduce prejudicii serioase în promovarea intereselor țării noastre și contracararea anumitor acțiuni ostile inițiate din exterior”⁷⁹.

25. Județul Maramureș. Nota de informare a Inspectoratului Județean, din 23.02.1982, menționează că în „valorificarea științifică a rezultatelor descoperirilor arheologice nu sunt semnalate aspecte de interes operativ. Există date neverificate potrivit cărora arheologul ... care se ocupă de epoca fierului, ar neglija evidențierea – cu ocazia săpăturilor arheologice – a altor urme cu semnificații istorice, decît cele specifice epocii de care se ocupă”⁸⁰. Acuzele aduse arheologului respectiv sunt reluate și în nota din 30.11.1987: „date din care rezultă că arheologul "CAVACS"

⁷³ ACNSAS, Vol. 7, f. 20.

⁷⁴ ACNSAS, Vol. 7, f. 57.

⁷⁵ ACNSAS, Vol. 7, f. 68.

⁷⁶ ACNSAS, Vol. 7, f. 72.

⁷⁷ ACNSAS, Vol. 7, f. 74.

⁷⁸ ACNSAS, Vol. 7, f. 84-85.

⁷⁹ ACNSAS, Vol. 7, f. 86.

⁸⁰ ACNSAS, Vol. 7, f. 89.

manifestă dezinteres pentru conservarea unor materiale arheologice descoperite cu ocazia lucrărilor conduse de el, s-a intervenit operativ prin conducerea muzeului Județean pentru inventarierea strictă și conservarea acestora”⁸¹. Utilizarea pseudonimului indică, în opinia noastră, cu claritate, deschiderea unui dosar de urmărire informativă.

26. Județul Mehedinți. Informațiile cu referire la județul Mehedinți, la care am avut noi acces, sunt disponibile din 23.04.1984 și se referă, în mod particular, la situația conservării pilonului Podului lui Traian⁸², subiect reluat în adresa din 29.11.1987⁸³. În ceea ce privește cercetare arheologică, „din informații mai rezultă că în urmă cu mai mulți ani a lucrat în calitate de muzeograf la muzeul Regiunii Porților de Fier, Mihai Viorica – specialist în săpături arheologice, care ar fi descoperit în zona localității Izvorul-Bîrzii din județul Mehedinți urme ale unei cetăți dacice, necunoscute pînă atunci. Directorul muzeului, Davidescu Mișu, aflînd despre acest lucru, subapreciînd valoarea descoperirii, cît și datorită unor diferențe cu respectiva, a dispus ararea terenului respectiv. Ca urmare, lucrările n-au mai continuat iar în cele din urmă Mihai Viorica a fost nevoită să plece la Slobozia la muzeul județean Ialomița unde se află și în prezent”⁸⁴.

27. Județul Mureș. Adresa Inspectoratului Județean Mureș, Serviciul I, din 28.11.1987, menționează că în ultimii ani s-au desfășurat „săpături arheologice în localitățile: Cipău, Iernut, Band, Cristești, Sîncrai, Voivodeni, Chendu, Lechința de Mureș, Brîncovenesti și Sighișoara. Vestigiile descoperite sunt exploatate în sălile de expoziție permanente organizate în cadrul complexului. Acestea atestă continuitatea poporului roman în spațiul geografic mureșean din epoca neolitică (5.500 î.e.n.) și pînă în prezent. Pînă în prezent nu am obținut informații din care să rezulte preocupări ostile în acest domeniu sau alte aspecte”⁸⁵.

28. Județul Neamț. În anul 1982, în ceea ce privește cercetarea arheologică de pe raza județului, atenția rețelei informative aflată la dispoziția Inspectoratului Județean, „a fost orientată și pentru cunoașterea modului cum se valorifică rezultatul săpăturilor arheologice, nerezultînd aspecte negative ori de natură ostilă. Pe raza județului Neamț se execută săpături arheologice în următoarele locuri:

- Cetatea de pe "Bîlca Doamnei", unde se efectuează operațiuni de decopertare, activitate ce se execută numai în perioada de vară, cu efective mici, datorită posibilităților financiare limitate.

- Incinta școlii generale din cartierul Văleni – municipiul P. Neamț, unde la fel se execută lucrări cu efectiv redus numai în perioada verii și tot din cauza posibilităților financiare limitate.

Rezultatele acestor săpături au fost cercetate și publicate în revistele de specialitate și informării Institutului de Arheologie în mod favorabil țării noastre”⁸⁶.

29. Județul Olt. În acest județ, în anul 1982, personalul din cadru muzeelor, cu preocupări în cercetarea arheologică, nu este în baza de lucru și nu sunt „semnalări din care să rezulte atitudinea necorespunzătoare”⁸⁷.

30. Județul Prahova. Un raport al Inspectoratului județean, din anul 1987, amintește despre șantierul arheologic de la Budureasca, unde „s-au descoperit dovezi materiale de valoare istorică care atestă vechimea și continuitatea elementului dacic în zonă, ce au stat la baza unor

⁸¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 90.

⁸² ACNSAS, Vol. 7, f. 92.

⁸³ ACNSAS, Vol. 7, f. 98.

⁸⁴ ACNSAS, Vol. 7, f. 92.

⁸⁵ ACNSAS, Vol. 7, f. 105.

⁸⁶ ACNSAS, Vol. 7, f. 110.

⁸⁷ ACNSAS, Vol. 7, f. 114.

*comunicări științifice de specialitate. Datorită faptului că nu s-au luat măsuri de pază și conservare a lucrărilor conservate, s-au produs degradări care influențează negativ continuarea lucrărilor*⁸⁸.

31. Județul Satu Mare. Informațiile furnizate de rețeaua informativă la începutul anului 1982, au permis Inspectoratului Județean obținerea de „date cu referire la unele aspecte negative din cadrul șantierului arheologic de la Acîș, care puteau compromite rezultatele unor săpături arheologice ce au evidențiat urme ce atestă fără tăgadă prezența dacilor liberi pe acest teritoriu. Prin informarea organelor de partid, a factorilor de conducere din comuna Acîș, s-au întreprins măsuri de înlăturare a cauzelor care puneau în pericol cuptoarele dacice, descoperite în albia râului Crasna, luîndu-se totodată măsuri de conservare corespunzătoare”⁸⁹. Arheologul T.B. „este cuprins în supravegherea informativă fiind urmărit în colaborare cu Serviciul de specialitate”⁹⁰ și este acuzat că are unele „tendențe de realizare a unor lucrări de specialitate în care să primeze elementul celtic în defavoarea celui dacic, deci implicit acordă prioritate celților ca fiind primii locuitori ai acestor teritorii”⁹¹.

În anul 1987, în aria județului, „s-au efectuat săpături arheologice în localitățile Lazuri, Cuciu Mare, Dumbrava și Sănișlău și s-a obținut un bogat material format din ceramică și din unelte de bronz și piatră, care atestă continuitatea poporului român în această zonă. Aceste rezultate au fost valorificate sau sunt în curs de valorificare în cadrul celor 11 teme de cercetare pe care le realizează în prezent muzeele de pe raza lor de activitate.”⁹²

32. Județul Sălaj. În 26.02.1982, sursele Inspectoratului Județean nu au semnalat „abordări necorespunzătoare și interpretări tendențioase, privitoare la procesul de formare a limbii și poporului român, la continuitatea daco-romană și românească ș.a. din partea persoanelor supravegheate”⁹³. O atenție particulară era acordată cetățenilor străini ce participau la cercetările „arheologice din județ (Marca, Zăuan, Porolissum) a reieșit că aceștia au manifestat o atitudine corectă și au fost influențați pozitiv atât prin rețea cât și prin factori locali din mediul rural, precum și prin directorul muzeului, să prezinte obiectiv, onest în lucrările și luările lor de poziție istoria poporului român”⁹⁴.

În 25.11.1987, ca urmare a informațiilor obținute, „2 persoane au fost introduse în baza de lucru întrucît s-au obținut date și informații din care rezultă atitudini naționaliste și dușmănoase și de interpretare necorespunzătoare a unor momente din istoria poporului nostru”⁹⁵. În finalul raportului se propune ca prin „rețeaua informativă și factorii de răspundere se va acționa pentru compromiterea și izolarea elementelor semnalate cu manifestări dușmănoase, valorificarea corespunzătoare a rezultatelor cercetărilor istorice, respectarea legislației ce reglementează activitatea din domeniu, sens în care cooperarea cu organele de miliție se va extinde și diversifica în mod permanent”⁹⁶.

33. Județul Sibiu. În 13.09.1985, sursa „Alexandra” semnala Inspectoratului Județean, „faptul că la șantierul arheologic de la Bratei, județul Sibiu, unul din cele mai importante șantiere arheologice post romane și se pare singurul care atestă formarea poporului român în Transilvania, se execută lucrări de excavație la nisipiul existent în zonă, fără a se avea în vedere că aceste

⁸⁸ ACNSAS, Vol. 7, f. 119.

⁸⁹ ACNSAS, Vol. 7, f. 125.

⁹⁰ ACNSAS, Vol. 7, f. 125.

⁹¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 125.

⁹² ACNSAS, Vol. 7, f. 133.

⁹³ ACNSAS, Vol. 7, f. 136.

⁹⁴ ACNSAS, Vol. 7, f. 136.

⁹⁵ ACNSAS, Vol. 7, f. 140.

⁹⁶ ACNSAS, Vol. 7, f. 140.

lucrări ar putea deteriora vestigiile așezării istorice existente în acea zonă”⁹⁷, dar și „faptul că acestui șantier nu i se acordă atenția cuvenită este și acela ca pînă în prezent nu s-a publicat nici o lucrare în care să fie prezentate rezultatul săpăturilor efectuate”⁹⁸.

34. Județul Suceava. Nota Inspectoratului Județean, din 11.03.1982, precizează: „În ce privește valorificarea științifică și muzeală a rezultatelor săpăturilor arheologice și cercetărilor istorice, raportăm că acestea sunt efectuate de personalul calificat din cadrul acestor instituții în colaborare cu specialiști de la Institutul de învățământ superior Suceava, Institutul A. D. Xenopol și Institutul de arheologie al Academiei de științe sociale și politice, nefiind semnalate aspecte negative care să aibă repercusiuni de ordin politic”⁹⁹.

35. Județul Teleorman. Documentele la care am avut acces sunt cu referire la componența rețelei informative, fără a face trimiteri la cercetările arheologice din aria județului.

36. Județul Timiș. Sursele aflate în colaborare cu Inspectoratul Județean au permis obținerea de informații „care documentează, poziții politice tendențioase a unor cadre muzeale, stări de spirit necorespunzătoare, poziții negative în cercetarea istorică și arheologică, intenții de trecere frauduloasă a frontierei, reminiscența unor idei rösleriene în privința continuității istorice a poporului român”¹⁰⁰.

Nota de analiză, din 18.03.1982, menționează că în „ceea ce privește cercetarea și valorificarea științifică și muzeală a rezultatelor săpăturilor arheologice și de descoperire a unor noi surse istoriografice, se menționează faptul că există în depozite o mare cantitate de materiale, acestea nu sunt publicate sau puse în valoare, fiind elocvent sub acest aspect că Muzeul Banatului, respectiv cercetătorii, nu au publicat în ultimii 10 ani nici o lucrare de sinteză despre istoria sau etnografia acestor locuri care să susțină continuitatea românilor în această zonă. Atunci cînd istoricul I.D. SUCIU și alții au conceput atari studii au fost defăimați de către MEDELEȚ FLORIN și BENEĂ DOINA”¹⁰¹.

Cercetarea arheologică din aria județului era orientată prioritar către „teme privind descoperirea de noi așezări și noi dovezi de cultură materială care să ateste continuitatea teritorială de locuire a dacilor, simbioza daco-romană, formarea poporului și limbii române”¹⁰², „pe bază de planuri aprobate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Academia de Științe Sociale și Politice”¹⁰³.

În Muzeul Banatului își desfășurau activitatea patru arheologi, dar doar Florin Medeleț este în atenția Securității. Acesta este acuzat că «a adoptat, o poziție tehnicistă, în cercetarea istorică, axîndu-se pe descrierea hallstattului în BANAT, fără a fi vorba de etnia locurilor, respectiv de prezența dacilor, insistînd pe superioritatea culturii materiale celtice, pe „osmoza daco-celtică”»¹⁰⁴.

O atenție particulară este acordată menționării siturilor „arheologice care nu au fost atacate pînă în prezent și care pot furniza dovezi importante privind istoria poporului român, din datele existente se precizează că există în acest sens:

- Stațiunea arheologică CENAD unde în 1979 s-au efectuat doar sondaje, aceasta fiind necercetată sistematic și fiind pe teritoriul intravilan, datorită lucrărilor de construcții se distrug

⁹⁷ ACNSAS, Vol. 7, f. 147.

⁹⁸ ACNSAS, Vol. 7, f. 147.

⁹⁹ ACNSAS, Vol. 7, f. 160.

¹⁰⁰ ACNSAS, Vol. 7, f. 188.

¹⁰¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 188.

¹⁰² ACNSAS, Vol. 7, f. 201.

¹⁰³ ACNSAS, Vol. 7, f. 201.

¹⁰⁴ ACNSAS, Vol. 7, f. 207.

sau se pot deprecia o serie de urme materiale, mai ales că aceasta este importantă pentru perioada dacică, daco-romană și pentru dovedirea primei formațiuni statale românești.

- Stațiunea arheologică HODONI unde se efectuează prospecții limitate de mai mulți ani, care continuă și în 1982, importantă pentru perioada romană și a primelor formațiuni statale românești. Datorită lucrărilor agricole și construcțiilor zootehnice se pot distruge urme importante¹⁰⁵.

Nu este trecută cu vederea afectarea unor situri arheologice, „valul roman” și „tumuli”, care nu sunt cercetați arheologic, distrugându-se astfel urme deosebite. Numai o perieghză efectuată în urmă cu 3 ani, pe traseul Timișoara - frontiera de vest a României, au determinat identificarea în câmpia timișană a peste 20 așezări umane dispărute, începând cu perioada dacică și pînă în prefeudalism¹⁰⁶.

În ceea ce privește săpăturile „arheologice și valorificarea rezultatelor acestora”¹⁰⁷, în anul „1987 – în special prospecțiunile „de salvare”, au demonstrat existența continuității într-o serie de localități, stațiunile arheologice din REMETEA MARE, FREIDORF, CIORENI, demonstrînd prezența daco-romanilor și a proto-românilor în secolul IV-X. Datele pe care le posedăm relevă că procesul de punere în evidență a rezultatelor acestor prospecțiuni, publicarea unor sinteze edificatoare se realizează cu multă întârziere, din cauza unor arheologi care monopolizează materialul și nu acordă acces altor cercetători la aceste concluzii. Ca urmare a unor măsuri de prevenire nu au apărut unele materiale pe teme istorice care puteau aduce prejudicii ideii de continuitate ca acele semnate de WILLIAM MARIN și TRIPCEA TEODOR. Concomitent s-a acționat asupra arheologilor MEDELEȚ FLORIN și DOINA BENEĂ, prin măsuri de influențare pozitivă, care au publicat în presă și reviste studii documentate despre stadiul cercetărilor arheologice din BANAT și continuitatea de locuire și cultură materială a românilor. Măsurile de prevenire întreprinse în dosarul de urmărire informativă „CASTELANUL” și în cazul „BRINDUSA” au condus astfel la producerea de mutații pozitive în concepțiile lor în materie de istorie, astfel că în prezent au trecut la efectuarea de perieghze și sondaje arheologice, rezultînd descoperirea unor importante vestigii și așezări care demonstrează continuitatea teritorială și etnică în câmpia de vest, întocmind – așa cum după cum s-a precizat – studii care subliniază cu dovezi certe ideea continuității. Se dețin informații că Institutul de arheologie din CLUJ-NAPOCA, fără a avea aprobarea forurilor competente, a început prospecțiuni arheologice la CENAD, acestea fiind conduse de către JAMBOR PETRU. Raportăm că în anii precedenți arheologi din R.P. UNGARA și-au manifestat intenția de a realiza în comun, cu arheologii români prospecțiuni în această așezare unde în perioada expansiunii spre est a triburilor maghiare a luat ființă un episcopat catolic, față de care se manifestă un interes deosebit în R.P. UNGARA¹⁰⁸.

37. Județul Tulcea. Inspectoratul județean informa, în 04.03.1982, că cercetarea arheologică din aria județului acordă „o deosebită atenție ... valorificării științifice și muzeale a noilor descoperiri, întocmirii pe această bază a unor studii și cercetări istorice care să ateste formarea și continuitatea poporului în Dobrogea. În prezent în județul Tulcea, se efectuează săpături arheologice în apropierea localităților: Carcaliu (neolitic) și Jurilovca, iar în colaborarea cu Muzeul Militar la Babadag și Murighiol¹⁰⁹.

¹⁰⁵ ACNSAS, Vol. 7, f. 207.

¹⁰⁶ ACNSAS, Vol. 7, f. 207.

¹⁰⁷ ACNSAS, Vol. 7, f. 243.

¹⁰⁸ ACNSAS, Vol. 7, f. 243.

¹⁰⁹ ACNSAS, Vol. 7, f. 247.

38. Județul Vaslui. În 09.03.1982, în activitatea de cercetare arheologică, nu „s-au pus în evidență aspecte negative pe linia verificării științifice și muzeale a rezultatelor săpăturilor arheologice”¹¹⁰.

39. Județul Vâlcea. În anul 1981 „Au fost efectuate săpături arheologice în localitatea Ocnîța, sub directa coordonare a profesorului D. Berciu, în urma cărora au fost descoperite dovezi incontestabile privind continuitatea poporului român. La Ocnîța, unde s-a descoperit cetatea „Buridava dacică”, au fost găsite colecții de numismatică și ceramică dacică. După restaurare, cele mai valoroase exponate au fost aduse la Muzeul de istorie din Rm. Vâlcea, iar cele mai puțin importante, au rămas la expoziția de la Ocnîța.

În cursul anului 1981 nu au fost semnalate aspecte negative cu repercursiuni de ordin politic, nu au fost efectuate săpături arheologice defectuoase, de natură a compromite unele obiective istorice de importanță deosebită, nu au fost dosite, sustrase, nevalorificate muzeal ori științific rezultatele săpăturilor arheologice. Nu au fost abordate necorespunzător în lucrări elaborate sub egida muzeelor ori în spațiul expozițional unele perioade sau aspecte din trecutul nostru istoric, de natură a prejudicia interesele țării noastre”¹¹¹.

40. Județul Vrancea. În anul 1981 s-au efectuat cercetări arheologice în patru situri, dar „Nu s-au semnalat cazuri de dosire, sustragere, nevalorificare muzeală ori științifică a rezultatelor săpăturilor arheologice ori a cercetărilor istorice privind formarea și continuitatea poporului român în zona județului nostru”¹¹².

Scopul cercetărilor arheologice era, din punctul de vedere al Securității, de a aduce „probe documentare pentru reconstituirea istoriei naționale ... singurele argumente demonstrative pentru susținerea continuității și pentru cuprinderea unui teritoriu sau altul în acest proces”¹¹³. Afirmția este cuprinsă în documentul intitulat „NOTĂ privind modul în care s-a desfășurat activitatea de cunoaștere pe șantierele arheologice în 1978”, sinteză realizată de Direcția I în 23.12.1978¹¹⁴.

Rețeaua informativă a Securității, activă în muzeele de istorie la începutul anilor '80, era alcătuită din 271¹¹⁵ de surse, colaboratori și surse folosite cu aprobarea organului de partid, la un personal de „circa 1.600 persoane, dintre care 1230 cu studii superioare”¹¹⁶. La acești colaboratori se adaugă „150 de surse ale altor compartimente de muncă ori ale organelor de miliție”¹¹⁷, dar și sursele din rândul zilierilor și voluntarilor prezenți pe șantierele arheologice, după cum suntem informați din Nota – Raport a Inspectoratului Județean Botoșani, transmisă Departamentului Securității Statului, în data de 25.02.1982¹¹⁸. Se propune pentru anul 1982 „Cunoașterea din timp a locurilor unde urmează a se efectua săpături arheologice și încadrarea personalului muncitor cu surse din comunele respective sau din apropierea acestora”¹¹⁹. Situația este valabilă pe toate șantierele arheologice, în mod particular pe acelea unde erau antrenați și cercetători străini.

Atenția surselor era orientată și „în a cunoaște modul de valorificare științifică și muzeală a rezultatelor săpăturilor arheologice și cercetărilor istorice efectuate”¹²⁰, dar și dacă cercetarea

---

¹¹⁰ ACNSAS, Vol. 7, f. 252.

¹¹¹ ACNSAS, Vol. 7, f. 259.

¹¹² ACNSAS, Vol. 7, f. 266.

¹¹³ ACNSAS, Vol. 3, f. 34.

¹¹⁴ ACNSAS, Vol. 3, f. 32-36.

¹¹⁵ ACNSAS, Vol. 3, f. 260.

¹¹⁶ ACNSAS, Vol. 3, f. 260.

¹¹⁷ ACNSAS, Vol. 3, f. 260.

¹¹⁸ ACNSAS, Vol. 6, f. 277-279.

¹¹⁹ ACNSAS, Vol. 6, f. 279.

¹²⁰ ACNSAS, Vol. 6, f. 214.

arheologică „este orientată în direcția stabilirii unor date și documente care să ateste continuitatea și permanența multimilenară a poporului român”¹²¹.

Ofițerii aveau atribuții în „controlarea modului de desfășurare a cercetării arheologice cât și maniera de valorificare științifică, corectă, a rezultatelor acestor cercetări, interpretarea lor în spiritul adevărului istoric”¹²².

ABREVIERI

ACNSAS	<i>Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, București.</i>
Mousaios	<i>Mousaios, Muzeul Județean Buzău, Buzău.</i>

BIBLIOGRAFIE

ACNSAS. vol. 3. *Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond Documentar, Referitor la patrimoniu – muzee, Dosar nr. 13367.*

ACNSAS. vol. 6. *Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond Documentar, Referitor la Muzee, Corespondență județe, Dosar nr. 13367.*

ACNSAS. vol. 7. *Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fond Documentar, Referitor la Artă – Cultură, Muzee, Corespondență județe, Dosar nr. 1336.*

Cosac, M. 2021. O radiografie asupra prezenței Securității în muzeele de istorie din România anilor '80 ai secolului trecut, *Mousaios* 24, pp. 173-193.

Cosac, M. 2022. De la cercetarea arheologică la interpretare istorică – Biserica medievală din Caransebeș și respectarea adevărului istoric în documentele fostei Securități. În *Arheovest X: [Simpozion ArheoVest, Ediția a X-a]*. Szeged: JATEPresss (în curs de apariție).

Ilie, C. C. 2013. *Regimul comunist și muzeele de istorie din România*. București: Dobrogea.

¹²¹ACNSAS, Vol. 6, f. 246.

¹²²ACNSAS, Vol. 6, f. 247.